

Nr 514.

Godkänd av första kammaren den 8 december 1943.

Godkänd av andra kammaren den 8 december 1943.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en statens organisationsnämnd, m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 265.)

Till KONUNGEN.

I propositionen nr 366 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 8 oktober 1943, föreslagit riksdagen att dels besluta, att för ledning av organisationsundersökningar inom statsförvaltningen skall upprättas ett särskilt organ, benämnt statens organisationsnämnd, med i huvudsak den organisation och de uppgifter som framgå av vad chefen för finansdepartementet i nämnda statsrådsprotokoll anförts dels godkänna av departementschefen angiven personalförteckning för statens organisationsnämnd, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1944, dels ock till Organisationsundersökningar m. m. å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Innevarande års riksdag beslöt under vårsessionen, att de av besparingsberedningen igångsatta organisationsundersökningarna skulle fullföljas, varvid förutsattes att de även skulle kunna utvidgas till att avse kontorsarbetet inom andra verk än sådana, där undersökningar blivit planerade av beredningen. Önskemålet att snarast möjligt utvidga rationaliseringsarbetet till att omfatta även försvarsväsendet har nu aktualiserat frågan om ett organ för undersökningarnas sammanhållande och ledning. Detta organ skulle få till uppgift att ej blott leda själva undersökningarna utan även beträffande verk, där sådana utförts, utöva den kontinuerliga tillsyn och övervakning, som i händelse av nytillkommande arbetsuppgifter erfordras för utnyttjande av undersökningsresultaten. För uppgiften föreslås ett självständigt organ, benämnt statens organisationsnämnd.

Riksdagen vill erinra, att riksdagen under sistförflutna vårsessionen även beslutat inrätta ett permanent organ för sakrevision, vars arbetsområde i princip skulle omfatta all verksamhet, som helt eller delvis finansierades med allmänna medel. Riksdagen framhöll emellertid därvid, att detta organ borde utbyggas med viss försiktighet och tills vidare betraktas såsom en för-

söksinstitution. Avsikten var, att denna statens sakrevision skulle arbeta jämsides med statens krisrevision under den tid krisrevisionen kunde erfordras dels för revisionen av de speciella krisorganen och dels för den sakliga granskningen av försvarsmyndigheternas ekonomiska förvaltning under nu rådande försvarsberedskap.

Såsom departementschefen i förevarande proposition uttalat, torde det vara olämpligt att tynga statens sakrevision med det vidlyftiga och utpräglat tekniska detaljarbetet med utförande och fullföljande av organisationsundersökningar inom hela förvaltningen. Med hänsyn härtill synes det riksdagen mest ändamålsenligt, att den föreslagna särskilda organisationsnämnden kommer till stånd. Riksdagen vill emellertid i likhet med departementschefen framhålla, att genom ett nära samråd mellan organisationsnämnden och sakrevisionen kan åstadkommas ett utbyte av erfarenheter, som bör bli av stort värde för erhållande av en allsidig belysning av rationaliseringsmöjligheterna inom förvaltningen.

Vid behandlingen av förevarande ärende har riksdagens vederbörande utskott funnit anledning att efter överläggningar med finansdepartementet taga upp frågan om förhållandet mellan sakrevisionen och krisrevisionen till förnyad prövning.

En väsentlig uppgift för organisationsnämnden skulle enligt förslaget vara att bidra till rationaliseringsarbetet inom försvarsväsendet. Detta innebär ett överflyttande på denna nämnd av viktiga åligganden, som hittills ankommit på krisrevisionen. Till belysande härav må framhållas, att den inom krisrevisionen nyligen utförda omfattande undersökningen rörande handräckningstjänsten inom armén väsentligen bort ankomma på organisationsnämnden, därest denna varit inrättad. Nämnden torde väl ock få fortsättningsvis övertaga handläggningen av nämnda spörsmål, som i verkligheten innebär en av huvuduppgifterna för rationaliseringsverksamheten inom försvarsväsendet. Även vissa andra spörsmål, som krisrevisionen upptagit till behandling, torde av liknande skäl böra överflyttas på organisationsnämnden.

Vad angår krisrevisionens övriga arbetsuppgifter må framhållas, att — sedan krisrevisionen nu varit i verksamhet under nära fyra år — de av den förstärkta försvarsberedskapen föranledda särskilda förhållandena icke längre i samma grad som tidigare torde betinga en specialprövning av försvarsväsendet ur sakrevisionssynpunkt. I viss mån lika förhåller det sig med den granskning av de statliga krisorganen, som krisrevisionen har att utföra. Krisrevisionen har sålunda föranställt om mera ingående undersökningar av vissa större krisorgan, vilka redan slutförts eller äro avsedda att slutföras inom den närmaste tiden.

Det bör i detta sammanhang framhållas, att de båda olika huvuduppgifterna som ankomma på krisrevisionen — å ena sidan den allmänt ekonomiska granskningen av försvarsmyndigheternas förvaltning och å andra sidan revisionen av krisorganen — äga mycket ringa samband med varandra. Inom krisrevisionen har ock en särskild avdelning inrättats för den rent kamerala revisionen av krisorganen, vartill motsvarighet saknas för försvars-

väsändets del. Experter och sakkunniga, som krisrevisionen i stor utsträckning anlitat, ha varit olika för de båda grenarna av revisionens verksamhet.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden och då inrättandet av organisationsnämnden jämväl för sakrevisionens del torde föranleda en avlastning av vissa detaljuppgifter, har en sammanslagning av krisrevisionen med sakrevisionen redan nu tett sig möjlig att genomföra. En förutsättning för sammanslagningen torde dock vara, att revisionen av krisinstitutionerna förläggas till ett annat organ. Denna revision torde numera kunna begränsas och — i samband med en viss förskjutning av verksamheten över mot mera generella organisationsuppgifter — närmare anslutas till den till folkhushållningsdepartementet koncentrerade ledningen av krisförvaltningen.

Överföras krisrevisionens härefter återstående arbetsuppgifter på statens sakrevision, torde denna från början kunna ges en organisation i stort sett anpassad efter dess slutligt tilltänkta uppgifter. Detta skulle erbjuda ej oviktiga fördelar ur personalsynpunkt. Man skulle härigenom kunna undgå viss dubbelning av tjänster med likartade arbetsuppgifter, särskilt inom den egentliga administrativa organisationen. Vidare skulle sakrevisionen kunna utnyttja den i krisrevisionen upptränade personalen för göromål, vilka ligga nära dem som personalen tidigare haft att fullgöra. Det lär även hava visat sig allt svårare för krisrevisionen att behålla och nyförvärva lämpliga arbetskrafter med hänsyn till att revisionen — liksom andra krisorgan — ju står inför en aveckling inom en obestämd framtid. Om krisrevisionen däremot — med undantag för kontoret för krisorganens revision — inflyttas i sakrevisionen, försvinna tydligen de olägenheter ur personalsynpunkt, som eljest torde uppstå av denna anledning. Det bör i detta sammanhang framhållas, att rekryteringen av personal för den fortsatta revisionen av krisförvaltningen bör i den mån så ur revisionens synpunkt befinnes lämpligt ske från krisrevisionen.

Även med hänsyn till lokalfrågan skulle en sammanslagning medföra vissa fördelar. Motsvarande gäller även i avseende å möbelanskaffning, kontorsutrustning m. m.

Det är givet att om sakrevisionen omedelbart skall i sig upptaga krisrevisionen, kommer sakrevisionens verksamhet till en början att jämförelsevis starkare inriktas på den militära förvaltningen än som normalt bör bliva fallet efter den förstärkta försvarsberedskapens avecklande. Detta torde emellertid icke vara till någon olägenhet. Det har nämligen från början förutsatts, att sakrevisionen skulle uppbyggas successivt. I den mån som försvarsberedskapen minskas och till slut bortfaller, bör personal kunna överföras från de militära till de civila uppgifterna.

Även om det framdeles kan visa sig lämpligt att — åtminstone delvis — organisera sakrevisionen utan hänsyn till en uppdelning av granskningen på å ena sidan civil och å andra sidan militär förvaltning, torde det bliva lämpligt att till en början i huvudsak verkställa en fördelning av personalen efter dylika linjer. Det bör emellertid stå sakrevisionens ledning fritt att efter om-

prövning och vunnit erfarenhet även i nu berörda avseende bestämma om revisionens organisation.

Beträffande frågan om sakrevisionens utgiftsstat torde den del av krisrevisionens anslag för budgetåret 1943/44, som återstår oförbrukad den 1 januari 1944 och som icke erfordras för finansieringen av den särskilda kontroll av krisförvaltningen, som här förutsatts skola komma till stånd, böra ställas till förfogande för sakrevisionen, att av denna disponeras jämte den å första halvåret 1944 belöpande andelen av anslaget till sakrevisionen. I fråga om avlöningen till den från krisrevisionen överflyttade personalen torde för vissa fall Kungl. Maj:t böra framdeles meddela närmare bestämmelser. Vad åter angår ledamöterna i sakrevisionens styrelse kan måhända på grund av sammanslagningen med krisrevisionen samt tillkomsten av organisationsnämnden bliva erforderligt att tillerkänna ledamöter, som mera konstant tilldelas mera tidskrävande arbetsuppgifter, ett något högre arvode -- eventuellt utan tillägg av dagarvode -- än ledamöterna i allmänhet.

Med hänsyn till de fördelar, som synas för handen med en sammanslagning av krisrevisionen med sakrevisionen redan under innevarande budgetår, har riksdagen här velat lämna en utförlig redogörelse för de riktlinjer för en sådan sammanslagning, som enligt vad som framkommit vid samråd mellan riksdagens vederbörande utskott och finansdepartementet synas möjliga att följa. På Kungl. Maj:t må ankomma att överväga den här berörda frågan om en avveckling av krisrevisionen såsom särskilt organ redan vid början av sakrevisionens verksamhet.

Vad härefter angår vissa beträffande organisationsnämnden föreliggande löne- och anställningsfrågor synes det, såsom departementschefen framhållit, angeläget att till ordförande i nämnden och ledare av undersökningarna förvärva en person med framstående sakkunskap och erfarenhet. Denne bör även erhålla en auktoritativ ställning, jämställd med verkschef inom statsförvaltningen, och tillsättas på förordnande för viss tid. Med hänsyn till de krav, som böra ställas på ordföranden, torde erinran icke böra möta mot den av Kungl. Maj:t för befattningen föreslagna löneställningen. Ersättningen till kanslichefen bör utgå efter de grunder, som riksdagen fastställt för motsvarande tjänsteman vid statens sakrevision eller med ett fast belopp jämte ett procentuellt tillägg, motsvarande rörligt tillägg och kristillägg till statens befattningshavare. Med sådant tillägg bör dennes årsarvode vid nuvarande indexläge icke överstiga det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, 18,000 kronor. Till andra ledamöter än ordföranden och kanslichefen föreslås ersättning skola utgå med dagarvode enligt kommittékungörelsen, där ej särskilda uppgifter anförtros vederbörande och högre ersättning därför finnes böra ifrågakomma. Beträffande ifrågavarande ledamöter anser riksdagen det kunna ifrågasättas, om dagarvode enligt kommittékungörelsen kan anses utgöra tillräcklig ersättning för arbetet i nämnden. Riksdagen, som emellertid icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, förutsätter att frågan härom tages under förnyat övervägande, varvid Kungl. Maj:t må vara oförhindrad att meddela de beslut, som därav kunna föräntledas.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen, som i övrigt ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda förslag, anmäla, att riksdagen

dels beslutat, att för ledning av organisationsundersökningar inom statsförvaltningen skall upprättas ett särskilt organ, benämnt statens organisationsnämnd, med i huvudsak den organisation och de uppgifter som framgå av vad riksdagen ovan anfört,

dels godkänt följande personalförteckning för statens organisationsnämnd, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1944:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänsteman å ordinarie stat:

1 ordförande och chef C 15

dels ock till *Organisationsundersökningar m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Stockholm den 8 december 1943.

Med undersåtlig vörndnad.
